

LAND - BELGIË

1. WETGEVING: Strafrecht

Is VGv strafbaar?

Code*

- **Ja, via een specifieke bepaling in het Strafwetboek**

- **Jaar van de wetswijziging:**

Belgisch Strafwetboek 2001 (artikel 409)

- **Definitie van VGv:** "Eender welke vorm van verminking van de genitaliën van een persoon van het vrouwelijke geslacht of elke poging daartoe, met of zonder de toestemming van de betrokken persoon."

- **Definitie van de strafbare feiten:** "alle personen die eender welke vorm van verminking van de genitaliën van een persoon van het vrouwelijke geslacht of een poging daartoe uitvoeren, vergemakkelijken of bevorderen, met of zonder haar toestemming."

- **Bestraffing:**

-Art. 409 §1: De deelname aan, het vergemakkelijken van of het bevorderen van VGv wordt bestraft met een gevangenisstraf van 3-5 jaar.

-Een poging tot VGv is strafbaar met een gevangenisstraf van 8 dagen tot 1 jaar. Met dezelfde straf wordt gestraft hij die aanzet tot eender welke vorm van verminking van de genitaliën van een persoon van het vrouwelijke geslacht of er, direct of indirect, schriftelijk of mondeling reclame voor maakt of doet maken, uitgeeft, verdeelt of verspreidt.

*(the coding system is explained on page 25)

-Art. 409 §2-5: Verzwarende omstandigheden - straf verhoogd tot 5 jaar gevangenis of meer:

-De verminking wordt uitgevoerd op een minderjarige of met een winstoogmerk (5-7 jaar)

-Het slachtoffer overleeft, maar loopt een ongeneeslijke ziekte op als gevolg van VGV of is 4 maanden of langer arbeidsongeschikt (5-10 jaar)

-VGV heeft ongewild de dood tot gevolg (10-15 jaar)

-VGV wordt toegestaan door personen die voogdij/gezag over een minderjarige/onbekwame persoon hebben of samenleven met de persoon die VGV overleeft (verdubbeling van de straf bij toepassing van art. 409 §1 en 2 jaar extra bij toepassing van art. 409 §2-4)

Link naar de wettekst kan u [hier](#) vinden.

- **Rechtspraak:**

Er zijn geen VGV-gerelateerde veroordelingen uitgesproken sinds VGV strafbaar werd gesteld.

Tussen 2008 en 2014 werden er in België 19 VGV-gerelateerde dossiers geopend maar geen daarvan leidde tot een vervolging. Er is dan ook geen rechtspraak beschikbaar over dit onderwerp (Alié, 2014).

Tussen 2015 en 2018 werden er door het parket geen gevallen van vrouwelijke genitale verminking geregistreerd op grond van de specifieke code. (Grevio, 2020)

VGV wordtesignaleerd in de nationale rapporten over criminaliteitsstatistieken van de Federale Politie. Er is bij de politie een code, 43K, voor de registratie van VGV, maar die kan betrekking hebben op elke vorm van verminking.

Zijn er beperkingen/ uitzonderingen?

Code	
	• Verjaring • Leeftijd van het slachtoffer, verjaringstermijn • Toestemming • Overige

Bij de wet van 14 november 2019, die van kracht werd op 30 december 2020, werd de verjaring bij vrouwelijke genitale verminking gepleegd op een minderjarig meisje uitgesloten.

Vallen meisjes die gevaar lopen voor VGV onder de regelgeving inzake jeugdbescherming?

Een slachtoffer van VGV wordt op dezelfde manier behandeld als een slachtoffer van kindermishandeling.

Dit is afhankelijk van de regio en dus het communautaire rechtskader*, maar over het algemeen geldt het volgende:

- Eerstelijns hulpverleners stellen als eerste stap een programma op dat gericht is op ondersteuning van het gezin om een situatie van mishandeling te voorkomen of te beëindigen.
- Als een minderjarige in gevaar blijft, kunnen de eerstelijnsdiensten de zaak melden aan gespecialiseerde jeugddiensten (SOS Enfants, Vertrouwenscentra Kindermishandeling / Services d'aide à la jeunesse). Die kunnen op hun beurt het parket op de hoogte brengen als beschermingsmaatregelen vereist zijn. Het parket kan een signalering op nationaal of op Schengenniveau uitvaardigen om te voorkomen dat het kind het grondgebied verlaat.
- Als het gevaar reëel is en blijft bestaan, kan het parket de zaak doorverwijzen naar een jeugdrechter. Die kan beschermende toezichtmaatregelen opleggen (inclusief educatieve begeleiding en medische controles) of, in noodgeval, een plaatsingsbevel voor een bepaalde periode uitvaardigen en/of ouders verbieden het grondgebied te verlaten met hun kind.

*De Belgische Franstalige gemeenschap past het decreet inzake hulpverlening aan de jeugd uit 1991 (BS 12 juni 1991) en het decreet van 2004 betreffende de hulp aan kinderen die het slachtoffer zijn van mishandeling (BS 24 juni 2004) toe. In het Brussels Gewest wordt de vrijwillige hulpverlening geregeld door decreten van de Franse en de Vlaamse Gemeenschap. De verplichte hulpverlening wordt gereguleerd door de ordonnantie van de Franse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 2004 inzake hulpverlening aan jongeren (BS 1 juni 2004). In de Vlaamse Gemeenschap zijn het decreet van 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand (BS 1 juni 2004) en het decreet van 2013 betreffende de integrale jeugdhulp (BS 13 september 2013) van toepassing, terwijl de Duitstalige Gemeenschap het decreet van 2009 inzake jeugdzorg en kinderbescherming (BS 22 oktober 2009) heeft.

Is het extraterritorialiteitsbeginsel van toepassing?

Code

- **Ja, afhankelijk van de band die HETZIJ de verdachte, HETZIJ het slachtoffer heeft met België**

Artikel 10ter en 12 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering

Zijn er beperkingen?

Code

- **Aard van de band (nationaliteit, onbeperkt verblijf, tijdelijk verblijf, overige ...)**
- **Leeftijd van het slachtoffer**
- **Aanwezigheid van de verdachte op het grondgebied van het land**

- Aard van de band (nationaliteit, onbeperkt verblijf, tijdelijk verblijf, overige ...):

Wanneer de dader een buitenlandse nationaliteit heeft, kan de federale procureur beslissen om te vervolgen als het slachtoffer de Belgische nationaliteit heeft en als geen andere rechtbank bevoegd blijkt te zijn. (art. 10ter V.t.S.v.)

- Leeftijd van het slachtoffer: alleen van toepassing als het slachtoffer minderjarig is.
- Aanwezigheid van de verdachte op het grondgebied: de dader moet zich op Belgisch grondgebied bevinden om vervolgd te kunnen worden. (Art. 12 V.t.S.v.)

Is VGV een grond voor internationale bescherming?

Code

- Ja, het is een grond voor de erkenning van de vluchtelingenstatus

België erkent VGV als een vorm van gendergerelateerde vervolging die een grond kan zijn voor de erkenning van de vluchtelingenstatus (Richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011, artikel 9, tweede lid, f). In 2017 zette België ook Europese richtlijnen over opvang- en asielpcedures om in nationale wetgeving. Daarbij gaat meer aandacht naar gendergerelateerd geweld en de identificatie van kwetsbare groepen en hiermee wordt bij het onderzoek naar het verzoek om internationale bescherming rekening gehouden.

-Artikel 1,12° Vreemdelingenwet 1980– Kwetsbare personen worden gedefinieerd als "... personen die gefolterd of verkracht zijn of andere ernstige vormen van psychisch, fysiek of seksueel geweld hebben ondergaan".

-De Opvangwet (artikel 36) bevat een niet-beperkende lijst van categorieën van kwetsbare aanvragers. Die is identiek aan de lijst in de Opvangrichtlijn en omvat ook slachtoffers van VGV.

Het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) heeft als beleid dat wanneer de ouders uit een land komen waar de prevalentie van VGV meer dan 85% bedraagt en zij een persoonlijke vrees invoeren zonder expliciet vrees in te roepen voor VGV in hoofde van hun dochter, die ook betrokken is in de procedure, de protection officer (PO) tijdens het persoonlijk onderhoud duidelijk en systematisch de vraag stelt: is uw dochter besneden en zo niet, vreest u dat ze zal worden besneden?

Als de PO van mening is dat er een risico op VGV is voor het kind (nadat hij de ouders een reeks vragen heeft gesteld tijdens het persoonlijk onderhoud en een medisch attest heeft opgevraagd), stelt hij voor om de vluchtelingenstatus van het kind te erkennen, op grond van de vrees voor VGV bij het kind, dat dan zal worden opgenomen in de VGV-opvolging. De ouders ondertekenen dan een verklaring op eer

Als de ouders uit een land komen waar de prevalentie van VGV minder dan 85% bedraagt en zij niet spontaan deze vrees bij hun dochter inroepen, is de PO niet verplicht vragen te stellen over de vrees voor VGV bij het kind, maar zal hij/zij een (verplichte) algemene vraag over de kinderen stellen die vermeld staan op de Bijlage 26 van de ouders: hebt u enige vrees in hoofde van uw kind?

Uiteraard is het nog altijd mogelijk dat de PO tijdens het persoonlijk onderhoud vaststelt dat er een VGV-gerelateerde vrees bestaat. In dat geval moet hij/zij daar dieper op ingaan en het risico voor het kind op individuele basis onderzoeken.

Zijn er beperkingen?

Code

- **Niet voor ouders die zelf tegen VGV zijn**
- **Overige**

-Niet voor ouders die zelf tegen VGV zijn:

Sinds de wet van 10 maart 2024 hebben ouders die een kind vergezellen dat in België als vluchteling wordt erkend, nu ook een specifiek recht op verblijf. De voorwaarden zijn dat het kind minderjarig is (jonger dan 18 jaar), met zijn ouders in België zal samenwonen en dat de familieband al bestond voor hun aankomst in België.

Deze nieuwe wetswijziging is dus van toepassing op de ouders van een minderjarig meisje dat erkend is als vluchteling, risico loopt op VGV en buiten België geboren is.

-Overige:

Uit de gegevens over het aantal vrouwen en meisjes die internationale bescherming aanvragen op grond van VGV, blijkt duidelijk dat in België voornamelijk de vluchtelingenstatus wordt erkend van meisjes die gevaar lopen om te worden verminkt. Degene die al verminkt zijn, moeten een andere vrees voor vervolging kunnen aantonen, anders wordt hun verzoek afgewezen.

Dit is moeilijker te bewijzen, ook al voorziet de wet in een vermoeden van vervolging in het geval van mensen die al werden vervolgd (artikel 48/7 Vreemdelingenwet). In gevallen waarbij er een risico bestaat op re-infibulatie of op herbesnijdenis, bijvoorbeeld omdat de besnijdenis 'onvolledig' is, maar ook in zeldzame andere gevallen (en op grond van nauwkeurig medisch bewijs) erkennen de asielautoriteiten dat, door de wrede aard van de ondergane vervolging (als gevolg van VGV), de vrees zodanig groot wordt dat een terugkeer naar het land waar de vervolging plaatsvond, ondenkbaar is.

Welke rechten worden aan door VGV getroffen vrouwen of meisjes toegekend in het kader van de verkregen internationale beschermingsstatus?

- **Verblijf:** Artikel 49 Vreemdelingenwet - Vluchtelingen krijgen een toelating tot verblijf van beperkte duur gedurende 5 jaar.

Na 5 jaar wettig en ononderbroken verblijf in België krijgen zij een verblijfsrecht van onbeperkte duur (en kunnen zij een verblijfsvergunning als langdurig ingezetene ontvangen), tenzij het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) van mening is dat de vluchteling onder artikel (1)(c) van het Verdrag van Genève valt (artikel 55/3 Vreemdelingenwet).

- **Toelating tot arbeid:** krachtens het koninklijk besluit van 9 juni 1999 houdende de uitvoering van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers hebben vluchtelingen onder dezelfde voorwaarden als de Belgen toegang tot de arbeidsmarkt zonder dat ze een arbeidsvergunning nodig hebben.
- **Gezondheidszorg:** Erkende vluchtelingen kunnen zich aansluiten bij een ziekteverzekering zodra hun status is bevestigd door het CGVS.

WETGEVING: Istanbul-Conventie

Heeft het land de Istanbul-Conventie geratificeerd?

Code

- **Ja, België heeft dit verdrag geratificeerd**

Jaar van ondertekening en/of ratificatie:

- Ondertekening: 11/09/2012
- Ratificatie: 14/03/2016

De Istanbul-Conventie is op 1 juli 2016 in werking getreden. GREVIO publiceerde haar eerste evaluatieverslag in 2020.

2. BELEID: Nationaal actieplan

Zijn er nationale actieplannen (NAP) rond VGV?

Code

- Ja, VGV is opgenomen in het kader van een breder NAP

1) Nationaal actieplan in de strijd tegen gendergerelateerd geweld 2021-2025

Sleutelmaatregelen om gendergerelateerd geweld te bestrijden op basis van 7 strategische pijlers

-Pijler 1: Het aannemen van een conceptueel referentiekader over gendergerelateerd geweld

-Pijler 2: Een geïntegreerd beleid voeren waarbij alle sectoren en het maatschappelijke middenveld worden betrokken om samen op te treden tegen gendergerelateerd geweld, en kwantitatieve en kwalitatieve gegevens verzamelen om de kennis over gendergerelateerd geweld te verbeteren

-Pijler 3: Preventie van gendergerelateerd geweld

-Pijler 4: Beschermen, begeleiden en ondersteunen van slachtoffers van gendergerelateerd geweld en hun omgeving (met inbegrip van kinderen die aan dergelijk geweld worden blootgesteld) beschermen, begeleiden en ondersteunen door de opvolging rond hen te centreren

-Pijler 5: Het strafrechtelijk beleid inzake gendergerelateerd geweld bijsturen en moderniseren, met bijzondere aandacht voor de bescherming van slachtoffers en hun erkenning als zodanig

-Pijler 6: Ervoor zorgen dat in het asiel- en migratiebeleid rekening wordt gehouden met gendergerelateerd geweld

-Pijler 7: Optreden en strijden tegen gendergerelateerd geweld op internationaal vlak

2) Fédération Wallonie-Bruxelles: Plan Droits des Femmes 2020-2024:

Dit plan is opgebouwd rond 4 grote pijlers: gendergerelateerd geweld (inclusief VGV) bestrijden, komaf maken met stereotypes, voor een betere vertegenwoordiging van vrouwen zorgen in alle sectoren en op alle niveaus en het evenwicht tussen werk en privéleven garanderen.

3) Brussels plan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen (2020-2024):

De maatregelen van dit plan zijn gestructureerd volgens de hoofdstukken van de Istanbul-Conventie:

- Geïntegreerd beleid en gegevensverzameling
- Preventie
- Bescherming en ondersteuning
- Onderzoek, vervolging, procesrecht en beschermende maatregelen
- Gewestelijke, nationale en internationale samenwerking.

4) Plan intra-francophone de lutte contre les violences faites aux femmes (2020-2024).

Dit plan heeft als doel bij te dragen tot de ontwikkeling van een democratische, inclusieve en geweldloze samenleving voor al haar burgers. De Fédération Wallonie-Bruxelles, het Waals Gewest en de FGC willen daartoe aan bewustmaking doen, de preventie van geweld tegen vrouwen verbeteren, slachtoffers en daders ondersteunen en het gevoel van straffeloosheid bestrijden, om tot een daadwerkelijke structurele verandering in onze samenleving te komen.

Is er een onafhankelijk en passend monitoring- en evaluatiesysteem?

Het NAP 2021-2025 wordt gemonitord, gecoördineerd en geëvalueerd door het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM), met de hulp van externe experts en een interdepartementale groep (IDG) die vertegenwoordigers van de Belgische federale, gewestelijke en gemeenschapsautoriteiten samenbrengt.

Zij zorgen ervoor dat de maatregelen van het NAP 2021-2025 worden geïmplementeerd. De IDG komt bijeen voor de monitoring en de uitwisseling van informatie tussen de betrokken partijen. Dit alles wordt gecoördineerd door het IGVM.

Professionals die werkzaam zijn in de praktijk worden geregeld uitgenodigd in werkgroepen van de federale overheid of de Franse Gemeenschap die toezien op de implementatie of de evaluatie van de NAP.

Is er een behoorlijk budget uitgetrokken voor het NAP?

De financiering is gestegen voor het laatste NAP, maar is nog steeds onvoldoende en ongelijk verdeeld op gemeenschapsniveau. Meer bepaald ontvangt de Franstalige gemeenschap meer dan het federale niveau en de Vlaamse gemeenschap.

BELEID: Coördinatiemechanisme voor de diverse instanties

Is er een coördinatiemechanisme voor de diverse instanties met betrekking tot VGV?

Code

- **Probleem vastgesteld/verschilt op deelstatelijk niveau**

In Brussel en Wallonië leidt GAMS het Netwerk van de gezamenlijke strategie voor de strijd tegen vrouwelijke genitale verminking, een gecoördineerd initiatief dat instellingen, het maatschappelijke middenveld en professionals verenigt om een einde te stellen aan VGV.

In Vlaanderen is er nog geen officieel coördinatiemechanisme rond VGV bij gebrek aan financiële middelen. De invoering van een dergelijk mechanisme in Vlaanderen staat op de lobbyagenda van GAMS België.

BELEID: Registratieplicht voor professionals

Is er een verplichting om gevallen van VGV te registreren?

Code

- **Ja, er is een registratieplicht**

De '**wet-Van Hoof**', **gepubliceerd in september 2018**, verplicht artsen om gevallen van VGV (of re-infibulatie) in het medisch dossier van de patiënte te registreren, ongeacht haar leeftijd. De geregistreerde informatie moet gedocumenteerd zijn en moet onder meer het type VGV vermelden, alsook het land en de regio van herkomst van de patiënte en haar familie.

De wet werd pas op 1 september 2019 van kracht, omdat de FOD Volksgezondheid en het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) nog operationele richtsnoeren voor ziekenhuizen moesten opstellen om de correcte registratie van dergelijke gevallen te garanderen.

GAMS België werkte samen met de FOD Volksgezondheid om een omzendbrief op te stellen als onderdeel van het NAP. Die omzendbrief werd eind december 2022 verzonden. De Omzendbrief beoogt te informeren/herinneren aan de bestaande registratieverplichting en in de verf te zetten dat er VGV gerelateerde vormingen beschikbaar zijn (georganiseerd door GAMS België).

Zijn er beperkingen?

Code

- **Type zorgmedewerker**

- Type zorgmedewerker:
Momenteel alleen van toepassing op ziekenhuizen.

BELEID: Meldplicht voor professionals

Is er een meldplicht (de autoriteiten inlichten en ingrijpen)?

Code

- **Ja, er is een meldplicht**

- Ambtenaren zijn verplicht het parket te informeren over een misdrijf: "Iedere gestelde overheid, ieder openbaar officier of ambtenaar [...] die, in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een misdaad of van een wanbedrijf, is verplicht daarvan dadelijk bericht te geven aan de procureur des Konings bij de rechtbank binnen wier rechtsgebied die misdaad of dat wanbedrijf is gepleegd of de verdachte zou kunnen worden gevonden, en aan die magistraat alle desbetreffende inlichtingen, processen-verbaal en akten te doen toekomen." (Artikel 29, Wetboek van Strafvordering.)
- De Belgische wetgeving eist niet de opheffing van het beroepsgeheim, maar staat ze toe wanneer een kind of een kwetsbare persoon het risico loopt of reeds onderworpen werd aan VGV (artikel 458bis van het Strafwetboek). Dit artikel bevat een opsomming van voorwaarden onder welke houders van een beroepsgeheim kunnen beslissen hun recht van spreken uit te oefenen. Dit is geen verplichting en het wordt als een laatste redmiddel beschouwd wanneer andere mogelijke oplossingen niet werken.

- Als het risico op VGV bestaat, heeft iedereen die met dit dreigende gevaar voor ernstige schade wordt geconfronteerd, een 'verplichting om hulp te verlenen' (Artikel 422bis van het Strafwetboek – verzuim om dat te doen kan bestraft worden met een gevangenisstraf van 8 dagen tot 1 jaar). Deze verplichting is niet hetzelfde als een 'meldplicht', want ze kan ook op andere manieren worden vervuld, bijvoorbeeld door het (potentiële) slachtoffer door te verwijzen naar gespecialiseerde diensten of haar aan te moedigen om zelf melding te doen.
- Alleen in zeldzame gevallen geeft artikel 422bis aanleiding tot een 'meldplicht'. Dat is het geval wanneer de fysieke integriteit van het slachtoffer in direct gevaar is en de plicht om te helpen alleen kan worden vervuld door de feiten bekend te maken aan een derde partij, zoals gespecialiseerde diensten of zelfs de politie en de procureur. Melding is nodig wanneer er geen andere middelen zijn om te beschermen, zelfs wanneer het slachtoffer zelf geen aangifte wil doen. Er is sprake van een misdrijf wanneer de persoon die geen hulp verleende, had kunnen helpen zonder ernstig gevaar voor zichzelf of voor anderen (artikel 422bis en 422ter). Verzuim om te helpen kan leiden tot een gevangenisstraf van acht dagen tot één jaar, ter aanvulling van een geldboete. De boete wordt verhoogd wanneer het slachtoffer een minderjarige of een kwetsbare persoon is.
- In 2019 werd de hierboven genoemde wet-Van Hoof van kracht, waardoor zorgmedewerkers hun beroepsgeheim ten aanzien van alle kwetsbare vrouwen die het slachtoffer zijn van (een poging tot) VGV kunnen opheffen. Daarvoor was dat alleen mogelijk wanneer het slachtoffer minderjarig was of kwetsbaar was wegens zwangerschap, haar leeftijd of huiselijk geweld.

Zijn er beperkingen?

Code

- **Type zorgwerker**

Type zorgmedewerker: de verplichting om het parket op de hoogte te brengen van een misdrijf, is alleen van toepassing op ambtenaren. [Art. 29 van het Wetboek van Strafvordering](#) bepaalt echter dat, wanneer ambtenaren psychologisch-medisch-sociaal werk verrichten dat ook aan het beroepsgeheim is onderworpen, zij misdaden waarvan zij bij de uitoefening van hun beroep kennis krijgen, niet mogen melden tenzij ze worden geconfronteerd met een 'dringende noodzakelijkheid'.

BELEID: Bescherming voor mensen die gevaar lopen

Zijn er preventieve/beschermende maatregelen voor mensen die gevaar lopen om aan VGV te worden onderworpen?

Code

- **Ja, er zijn preventieve/beschermende maatregelen**

Sinds juni 2017 is er een omzendbrief [COL 6/2017](#) met een bindende richtlijn van de minister van Justitie en het College van procureurs-generaal voor de politie en justitie over de behandeling van zaken met betrekking tot eengerelateerd geweld, VGV en gedwongen huwelijken (zie het [Evaluatieverslag van België inzake de uitvoering van de Istanbul-conventie](#)).

In afdeling 6.2 over de bescherming van kinderen staat dat bijzondere aandacht moet worden besteed aan situaties waarbij een kind mogelijk naar het buitenland zal worden meegenomen om VGV te ondergaan. In dergelijke situaties kunnen de volgende beschermende/preventieve maatregelen worden genomen:

- Verklaring op eer tegen VGV/ Paspoort 'Stop VGV' en medische onderzoeken vóór en na de reis: bij een geplande reis naar het land van herkomst wordt een risicobeoordeling uitgevoerd. Aan de ouders wordt gevraagd een verklaring op eer te ondertekenen dat ze op de hoogte zijn van artikel 409 van het Strafwetboek en het extraterritorialiteitsbeginsel, dat ze geen VGV zullen uitvoeren of eraan zullen meewerken en dat vóór en na het vertrek een medisch onderzoek zal worden uitgevoerd. Dit is een goede praktijk die tijdens de beroepsopleiding wordt aangeleerd, maar niet bij ministerieel besluit is opgelegd.
- Bewaring: in noodgevallen kan de procureur des konings verzoeken de minderjarige in bewaring te stellen, overeenkomstig de geldende procedures voor de jeugdbescherming. Als een kind dat gevaar loopt voor VGV, vermist is, kan het als vermist worden aangegeven in het Interpol- en SIS-systeem. Wanneer het wordt gevonden, kan het onder toezicht van de Belgische autoriteiten worden geplaatst. Hetzelfde geldt bij ontvoering door een ouder. In dat geval zal ook de ouder die het kind heeft ontvoerd, worden geseind in het Interpol- en SIS-systeem.
- Reispreventie - De procureur kan de familierechtbank of de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg verzoeken voor een bepaalde periode de volgende maatregelen te nemen: (1) het verbod voor de ouders of een derde om het Schengengebied te verlaten met het kind; (2) de consignatie van het paspoort/ de identiteitskaart van het kind dat jonger is dan 15 jaar.

De procureur controleert de uitvoering van de preventieve maatregelen waartoe de rechtbank heeft beslist: (1) bij een verbod om het Schengengebied te verlaten, brengt de procureur de bevoegde instanties op de hoogte; (2) bij consignatie van het paspoort nodigt de procureur de betrokken personen uit om het paspoort af te geven. Als zij weigeren, zal de procureur de betrokken personen oproepen en ondervragen en ze seinen in het Interpol- en SIS-systeem. Er kunnen nog andere maatregelen worden genomen, zoals het veranderen van het ouderlijk gezag of het inschakelen van jeugdbeschermingsdiensten.

In de richtlijnen komt ook de behoefte aan bescherming van volwassen slachtoffers ter sprake.

Er werd voor elk parket van de procureur des konings een referentiemagistraat inzake eengerelateerd geweld aangesteld. Binnen elke politiezone werd ook een referentieambtenaar van de politie aangesteld en zijn alle stappen beschreven die moeten worden ondernomen om gevallen van eengerelateerd geweld te melden

Zijn er beperkingen?

Code

• Overige

Het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) vroeg La Voix des Femmes en GAMS België in 2022-2023 een evaluatie uit te voeren van de omzendbrief. Er werden diverse aspecten onderzocht, waaronder het gebrek aan opleiding en het ontbreken van maatregelen wanneer een persoon die gevaar voor VGV loopt, al in het buitenland is en blootgesteld is aan het gevaar voor VGV. De evaluatie is nog niet gepubliceerd door het IGVM.

BELEID: Maatschappelijk engagement

Heeft de regering een formeel systeem om contacten te leggen met gemeenschappen die te maken krijgen met VGV?

Code

- **Nee, er bestaat geen formeel systeem**

De Belgische regering beschikt niet over een formeel systeem om de gemeenschappen te betrekken. De Gezamenlijke Strategie voor de strijd tegen VGV (GS-VGV) onderhoudt rechtstreekse contacten met gemeenschappen die te maken krijgen met VGV en speelt een toonaangevende rol in de coördinatie van acties op gewestelijk en federaal niveau. Die organisatie wordt echter gerund door het maatschappelijk middenveld en is niet actief in Vlaanderen bij gebrek aan politieke wil en dus aan financiering.

BELEID: Financiering van initiatieven tegen VGV

Beschikt de regering over een systeem voor de financiering van activiteiten om een einde te stellen aan VGV?

Code

- **Probleem vastgesteld/verschilt op deelstatelijk niveau**

Sinds 2020 verleent Wallonië structurele financiële steun aan eerstelijnsondersteuning-diensten (advies, psychologische, sociale, juridische ondersteuning enz.) voor overlevers van gendergerelateerd geweld (waaronder VGV en gedwongen huwelijk), verleend door gemeenschapsorganisaties in de 5 provincies.

Gewest- en federale regeringen financieren een aantal ngo's die zich inzetten voor de bestrijding van VGV. Vlaanderen stelt echter onvoldoende financiële middelen ter beschikking om de effectieve implementatie van acties tegen VGV te ondersteunen. Dat ondermijnt het werk dat initiatieven van het maatschappelijk middenveld zoals GAMS België in het Vlaamse Gewest kunnen verrichten, en het leidt tot een discrepantie in termen van dekking en activiteiten tussen het noorden en het zuiden van het land.

Zijn er beperkingen?

Code

- **Duurzaamheid van de financiering**

Duurzaamheid van de financiering: Afgezien van de goede praktijk in Wallonië, wordt de financiering voor organisaties jaarlijks aan projecten gegeven; dergelijke kortetermijn- en projectgebaseerde financiering is niet duurzaam. Als organisaties hun werk goed willen plannen, moeten ze dat op meerjarenbasis doen, met structurele basisfinanciering.

3. DIENSTEN: Holistische gezondheidszorgdiensten

Is er psychologische, seksuologische en gynaecologische zorg beschikbaar voor VGV-overlevers?

Code

- **Ja, en hij wordt volledig gedekt door de overheid**

In België verlenen twee gespecialiseerde multidisciplinaire gezondheidscentra steun aan VGV-overlevers in Brussel (CeMAViE: Medisch Centrum voor slachtoffers van Vrouwelijke Genitale Verminking) en Gent (Multidisciplinair Centrum Genitale Mutilatie, Vrouwenkliniek UZ Gent).

Deze centra kiezen voor een multidisciplinaire aanpak van de zorg voor overlevers. Ze beschikken over een multidisciplinair team met een psychotherapeut, een seksuoloog, een gynaecoloog en een vroedvrouw

Zijn er beperkingen?

Code

- **Geografische hindernissen**
- **Nationaliteit, verblijfs- of migratiestatus**
- **Overige**

- **Geografische hindernissen**

Deze centra zijn alleen aanwezig in Gent en in Brussel. Vele vrouwen hebben niet de middelen om het vervoer naar die ziekenhuizen te betalen als ze er ver vandaan wonen (het vervoer wordt niet terugbetaald). Dit is specifiek een struikelblok voor diensten die in ondersteuning op lange termijn met meerdere sessies voorzien.

- **Nationaliteit, verblijfs- of migratiestatus**

Migranten zonder verblijfsrecht hebben geen gratis toegang tot deze diensten.

- **Overige**

Psychosociale en seksuologische zorg door andere belanghebbenden dan de twee VGV-centra (bijvoorbeeld organisaties van het maatschappelijke middenveld) wordt niet gedekt door het socialezekerheidssysteem.

DIENSTEN: Reconstructieve chirurgie

Is het mogelijk reconstructieve chirurgie te krijgen?

Code

- **Ja, en die wordt volledig gedekt door de overheid**

In België is reconstructieve chirurgie beschikbaar in:

-Brussel: CeMAViE - CeMAViE: Medisch Centrum voor slachtoffers van Vrouwelijke Genitale Verminking

-Gent: Multidisciplinair Centrum Genitale Mutilatie, Vrouwenkliniek UZ Gent

In 2014 besliste de Belgische Hoge Gezondheidsraad dat reconstructieve chirurgie alleen volledig wordt terugbetaald als ze noodzakelijk wordt geacht na multidisciplinaire ondersteuning, dus niet als op zichzelf staande oplossing.

Zijn er beperkingen?

Code

- **Nationaliteit, verblijfs- of migratiestatus**

- **Nationaliteit, verblijfs- of migratiestatus:**

Reconstructieve chirurgie is niet beschikbaar voor verzoekers om internationale bescherming of mensen zonder wettig verblijf.

DIENSTEN: Opvangvoorzieningen

Voldoen de opvangvoorzieningen aan de behoeften van verzoeksters om internationale bescherming die VGV hebben overleefd in termen van gendergevoeligheid* en toegang tot gespecialiseerde diensten?

Code

• Niet volledig

* Zie EU Position Paper End FGM over opvangvoorzieningen en onze [Asylum Directives Guide](#)

- In België hebben verzoekers om internationale bescherming recht op opvang tijdens het onderzoek van hun aanvraag. Maar omdat steeds meer opvangcentra worden gesloten, is er een tekort aan accommodatie, en dat zal onvermijdelijk gevolgen hebben voor de prioritering van gendergevoeligheid.
- Het medisch personeel van Fedasil onderwerpt elke nieuwe aangekomen verzoeker aan een medische screening om een geschikt opvangcentrum te vinden. Maar soms voelen vrouwen in opvangcentra zich niet veilig omdat de toiletvoorzieningen open zijn, de centra vaak afgelegen liggen wat het moeilijk maakt zich te verplaatsen zonder particuliere chauffeurs, die altijd mannen zijn, bij wie alleenreizende vrouwen zich niet veilig voelen.
- Wat integratiecursussen voor de arbeidsmarkt betreft, worden verzoeksters om internationale bescherming vaak in de richting geduwd van “vrouwelijke jobs” in de zorg- en schoonmaaksector die de genderstereotypen bevestigen.
- Ondanks vele pogingen tot standaardisering zijn er nog altijd verschillen tussen de opvangcentra.

Krijgen professionals opleidingen rond VGV?

Code

- **Ja, maar de VGV-modules in het opleidings-/trainingsprogramma voor professionals zijn facultatief**

VGV is niet opgenomen in het huidige medische onderwijsprogramma van de Belgische universiteiten, maar het ministerie van Volksgezondheid stelde richtlijnen voor medische beroepsgroepen en informatie over VGV op

Bovendien zette de Fédération Wallonie-Bruxelles een initiatief op om gendergerelateerd geweld, waaronder VGV, in het basisprogramma van de medische, paramedische, psychosociale, juridische, media- en communicatieopleidingen te integreren en een getuigschrift voor dit thema in te voeren voor de studenten. Dit initiatief wordt gecoördineerd door de Direction Egalité en het Agence de la Recherche et l'Enseignement supérieur (ARES). Het is ook opgenomen in het Plan Droits des Femmes dat de Fédération Wallonie-Bruxelles in 2020 goedkeurde.

In maart 2024 lanceerde het ministerie van Volksgezondheid een e-learning platform genaamd Operatie Alert voor ziekenhuispersoneel over GGW inclusief VGV (uitgevoerd door ICRH en GAMS).

Zijn er beperkingen?

Code

- **Type professional**
- **Niet verplicht**

- Niet verplicht: alle door professionals gevolgde opleidingen zijn niet verplicht. Wanneer professionals een opleiding volgen, is dat vaak uit persoonlijke belangstelling of omdat ze met risicosituaties zijn geconfronteerd.

- Type professional: het initiatief van de Fédération Wallonie-Bruxelles is alleen bestemd voor professionals uit de medische, paramedische, psychosociale, juridische, media- en communicatiesector.

DIENSTEN: Advies en ondersteuning

Het Europese Acces-project werd door GAMS België gecoördineerd in samenwerking met Forward UK (Verenigd Koninkrijk) en Médicos del Mundo (Spanje). Het is gericht op het verbeteren van preventie, bescherming en ondersteuning van vrouwelijke migranten in Europa die geconfronteerd zijn met diverse vormen van gendergerelateerd geweld.

Op de site staat een kaart met de verenigingen die gespecialiseerd zijn in de ondersteuning van vrouwen met een migratieachtergrond in hun strijd voor hun welzijn.

Gebruikers kunnen ondersteunings- en begeleidingsdiensten vinden per type geweld (inclusief VGV) of zelfs per type hulpdienst (medisch, juridisch, telefonisch advies enz.).

4. GEGEVENS: Prevalentie VGV

Are there limitations?

Zijn er enquêtes en/of ramingen om de prevalentie van VGV in het land te berekenen?

Code

• **Ja**

1. Dubourg D., & Richard F., (februari, 2019). Schatting van de prevalentie van in België wonende vrouwen en meisjes die vrouwelijke genitale verminking ondergingen of het risico lopen om verminkt te worden, 2018. (geactualiseerd op de cijfers van 31 december 2016)

Brussel: Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. http://www.strategiesconcertees-mgf.be/wp-content/uploads/20100204_FGM_PrevalenceStudy_Update_NL.pdf

2. Dubourg D., & Richard F., (juni 2022). Schatting van de prevalentie van in België wonende vrouwen en meisjes die vrouwelijke genitale verminking ondergingen of het risico lopen om verminkt te worden, 2022. (geactualiseerd op de cijfers van 31 december 2020). Brussel: Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. https://gams.be/wp-content/uploads/2022/07/VGV_Prevalentiestudie-2022.pdf

Door wie werden de gegevens verzameld?

Code

- **Overheid (belangrijkste opdrachtgever van de studie)**
- **Ngo's**
- **Academici**

Het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid financierden de studie, die door twee onderzoekers werd uitgevoerd met de hulp van medewerkers van diverse ngo's en instellingen.

Zijn er enquêtes en/of ramingen om te berekenen hoeveel meisjes risico lopen om VGV te ondergaan in het land?

Code

• Ja

1. Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, 2018 (update 2019). Brussel: "Schatting van de prevalentie van in België wonende vrouwen en meisjes die vrouwelijke genitale verminking ondergingen of het risico lopen om verminkt te worden". https://igvm-iefh.belgium.be/nl/nieuws/prevalentie_van_vrouwelijke_genitale_verminking_in_belgie

2. Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE), 2018, "Genitale verminking bij vrouwen - Hoeveel meisjes lopen risico in België?" https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/20182879_mh021865_6nln_pdf.pdf

3. Dubourg D., & Richard F., (juni 2022). Schatting van de prevalentie van in België wonende vrouwen en meisjes die vrouwelijke genitale verminking ondergingen of het risico lopen om verminkt te worden, 2022. (geactualiseerd op de cijfers van 31 december 2020). Brussel: Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. https://gams.be/wp-content/uploads/2022/07/VGV_Prevalentiestudie-2022.pdf

Door wie werden de gegevens verzameld?

Code

- **Overheid (belangrijkste opdrachtgever van de studie)**
- **EIGE**

1. Het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen en de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid financierden de studie, die door twee onderzoekers werd uitgevoerd met de hulp van medewerkers van diverse ngo's en instellingen.

2. The European Institute for Gender Equality (EIGE)

GEGEVENS: Nationaal register van gevallen van VGV

Is er een nationaal register dat alle gevallen van VGV centraliseert?

Code

- **Nee**

-Wet van 18 juni 2018:

- Ziekenhuizen in België moeten medische handelingen registreren in een verplicht registratiesysteem. Dergelijke gegevens over patiënten worden echter alleen geregistreerd voor gehospitaliseerde, en niet voor ambulante patiënten.
- Artsen voeren de gegevens in het patiëntdossier in. De gegevens zijn gestandaardiseerd volgens de internationale classificatie van ziekten (ICD) van de WGO. In de praktijk is het aantal geregistreerde gevallen van VGV zeer klein en is dat cijfer een onderschatting van de werkelijkheid.

-Op deelstatelijk niveau komen diverse entiteiten, zoals Kind & Gezin in Vlaanderen, het Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE) in Wallonië, clb-artsen enz., in contact met meisjes die mogelijk risico lopen. Er is echter geen centraal preventief medisch register voor kinderen of volwassenen in België die VGV hebben ondergaan of het risico lopen om verminkt te worden. Een centraal preventief medisch register voor kinderen tussen 0 en 18 jaar zou cruciaal zijn om verlies van informatie tussen diverse raadplegingen te vermijden.

GEGEVENS: Verzoeken / toekenningen van internationale bescherming op grond van VGV

Bestaat er een systeem voor gegevensverzameling om asielaanvragen en/of -verleningen op grond van VGV te registreren?

Code

• **Nee**

Het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) verzamelt jaarlijks [gegevens](#) over het aantal onderzochte asielzaken en gevallen waarin internationale bescherming werd verleend. De gepubliceerde data maakt echter alleen een onderscheid op basis van onder andere nationaliteit en niet naar de gronden van het verzoek, zoals bv. VGV.

Op verzoek van GAMS België is in 2019 wel uitzonderlijk een overzicht opgesteld door het CGVS van het aantal verzoeken en toekenningen van internationale bescherming op basis van VGV. Dit overzicht is op verzoek beschikbaar.

5. MIJLPALLEN EN GOEDE PRAKTIJKEN:

Mijlpalen

Zijn er voor het land mijlpalen in de strijd tegen VGV die mogelijk niet werden behandeld in de bovenstaande punten?

Code	
	• Ja

- 2008-2009: Oprichting van gezamenlijke strategie ter bestrijding van vrouwelijke genitale verminking (SC-MGF : Les Stratégies Concertées de lutte contre les mutilations génitales féminines) op initiatief van het maatschappelijk middenveld (GAMS België), dat meer dan 40 stakeholders samenbrengt. Een participatieve analyse van de situatie leidde tot het opstellen van aanbevelingen die werden opgenomen in het eerste Nationale Actieplan tegen Geweld op federaal niveau. <https://www.strategiesconcertees-mgf.be/nl/>
- 2010-2014: Eerste NAP Geweld, waaronder VGV, gedwongen huwelijken en eengerelateerd geweld. [Microsoft Word - 101123-PAN NL.doc \(belgium.be\)](#).
- 2014: Opening van twee multidisciplinaire zorgcentra voor vrouwen die geconfronteerd werden met VGV
- 2017: Opzetten van een [nationaal traject](#) voor het identificeren en ondersteunen van vrouwen die VGV hebben ondergaan of meisjes die risico lopen in het kader van internationale bescherming.

GS-VGV: Gezamenlijke strategie voor de strijd tegen vrouwelijke genitale verminking

De Gezamenlijke strategie voor de strijd tegen vrouwelijke genitale verminking vormt een collectief proces, dat spelers uit verschillende sectoren die met VGV in België te maken krijgen, samenbrengt (gezondheidsmedewerkers, politici, doelgroepen, terreinactoren).

SC_MGF werd in 2008 opgericht naar aanleiding van een vaststelling van de belangrijkste verenigingen die actief zijn in het veld: er was een behoefte aan coördinatie tussen de actoren die zich op het terrein inzetten voor de strijd tegen VGV. Daarom werd een sector-overschrijdend raadplegingsproces opgezet. Dit proces was erop gericht de kwaliteit van de preventie en ondersteuning voor vrouwen die met VGV te maken krijgen, te verbeteren door een betere coördinatie van de belanghebbenden. Bovendien is het de bedoeling bij de politieke en administratieve instanties erkenning te krijgen voor het werk van de betrokken organisaties.

Samen praten en overleggen de structuren en personen die lid zijn van het netwerk (tijdens workshops of netwerkdagen) over hun praktijken met betrekking tot VGV. Ze wisselen ideeën en gedachten uit over hoe een gemeenschappelijk referentiekader voor analyse en actie kan worden gecreëerd. Ten slotte voeren ze een situatieanalyse uit en zetten ze een operationeel plan op.

Sinds het ontstaan van het netwerk werden talrijke methodologische en thematische workshops georganiseerd.

Handleiding bij de meldcode vrouwelijke genitale verminking

In 2018 lanceerden de Orde der Artsen en voormalig staatssecretaris voor Gelijke Kansen Zuhal Demir een "Meldcode Risico op Vrouwelijke Genitale Verminking". Dit is een instrument om meisjes en vrouwen die met VGV te maken krijgen, zo goed mogelijk te ondersteunen zonder de deontologie uit het oog te verliezen.

Yes

Die handleiding beschrijft aandachtspunten voor de zorgverlening, zoals het belang van een vertrouwensklimaat dat rekening houdt met de culturele dimensie van de gemeenschappen die met VGV te maken krijgen, en zelfs het wettelijke verbod op VGV, dat niet altijd wordt begrepen door het brede publiek.

'Detectometer'

De "Detectometer" is bestemd voor professionals en heeft tot doel een verwijzingsprotocol op te stellen. Hij helpt de acties te bepalen die moeten worden ondernomen om meisjes te beschermen en te zorgen voor de follow-up van een meisje dat reeds is besneden en van haar zusjes die het risico lopen te worden besneden, in samenspraak met de ouders en het kind.

CODING SYSTEM

- Green (Yes)
- Blue (Yes, but it is partially/not covered by the health insurance)
- Orange (Yes, but it is partially/not covered)
- Purple (subnational level)
- Red (No)
- Grey (No information)